

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Нормативний курс, 1 курс магістр, 2 семестр

Викладач:

© проф. Шевнюк Олена Леонідівна

e-mail: o.l.shevnyuk@npu.edu.ua

Індивідуальні консультації – понеділок 14.00-16.00

Аудиторія: арт простір Скло, 10-12

ПЕРЕДУМОВИ ЗАРАХУВАННЯ НА КУРС:

Базові знання педагогіки і психології, практичні навички та вміння з рисунку, живопису, композиції

ОГЛЯД КУРСУ

Мета курсу – підготувати магістрів до кар'єри викладача закладу вищої художньої освіти. Ми допоможемо покращитися у впевненому й ефективному викладанні образотворчого мистецтва шляхом доступу до ефективних методів викладання, стратегій і тактик проектування освітнього процесу, вирішення практичних проблем комунікації зі студентами, формування переконань, цінностей і культури навчання образотворчого мистецтва

Наш курс надасть вам істотний навчальний досвід у трьох основних контекстах:

Design. Розробка конкретного навчального курсу, системи навчальних активностей студентів.

Opportunities. Надання можливості отримати реальний досвід викладання із застосуванням різноманітних новітніх методів навчання.

Creation. Створення або переосмислення особистої освітньої філософії застосування навчальних стратегій і тактик, які, на вашу думку, будуть сприяти навчанню в цікавій для вас області образотворчого мистецтва.

Ми з вами дослідимо,

- як бути ефективним викладачем образотворчого мистецтва,
- як застосувати сучасні теорії навчання і розвитку студентів до своїх методів викладання і дизайну курсу і, нарешті,
- як постійно вдосконалювати та розвивати власну культуру викладання.

Ми розширимо ваш практичний досвід художника-педагога у процесі вирішення наступних завдань:

- отримайте навички спостереження практик викладання інших фахівців;
- практикуйте викладацьку діяльність, формулюйте цілі навчання, плануйте заняття зі студентами, розробляйте систему оцінювання їхньої творчої успішності;
- застосуйте комунікативні технології для розвинення креативності майбутніх художників, вирішення різноманітних педагогічних ситуацій;
- випробуйте певні комунікативні складності та важку роботу, які потрібні для гарного викладання

- підготуйте портфоліо викладача з розробленою програмою курсу та системою навчальних завдань, що допоможуть знайти відповідну вашим бажанням посаду.

Ми не прагнемо надати вам єдино правильний посібник з методичних інструкцій, що дозволить стати успішним викладачем образотворчого мистецтва, натомість – сприяти виходу із зони звичних уявлень про діяльність художника-педагога, створити простір дискусій щодо пошуку власних зусиль з метою проектування індивідуального інноваційного стилю викладацької діяльності.

Якщо наприкінці курсу ви відчуєте, що вас захопив процес генерування освітніх інновацій, ви не тільки будете більш мобільними та затребуваними на ринку освітніх послуг, але й зможете розкрити горизонт обізнаності й творчості ваших майбутніх студентів.

КОМПЕТЕНТНОСТІ

ІК Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі образотворчого мистецтва під час практичної діяльності або у процесі його навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ФК02. Здатність трактувати формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.

ФК07. Володіння теоретичними і методичними засадами навчання та інтегрованими підходами до фахової підготовки художників образотворчого мистецтва, планування власної науково-педагогічної діяльності.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ

ПР01. Вміти аналізувати і пояснювати історичні, культурологічні, соціокультурні, художньо-естетичні аспекти розвитку світового та українського образотворчого мистецтва.

ПР05. Використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освітній і музейній справах.

ПР10. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, дослідницької та освітньої діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПР17. Застосовувати методологічні основи педагогіки та психології у сфері мистецької освіти, володіти методикою викладання фахових дисциплін у закладах вищої художньої освіти.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Проблемне і персоніфіковане викладання, онлайн лекції, “перевернутий” клас, мікрорекламання, дискусії, кейс стаді, навчально-творчі завдання, творчий проект.

ФОРМИ НАВЧАННЯ

Проблемна лекція-презентація з лабораторним практикумом, дистанційна підтримка.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Тестування, мікротічінг, портфоліо.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

3 кредити, 90 год., 20 год. лекцій, 25 год. практичних заняття

Тема 1. Історія методів навчання образотворчого мистецтва в професійних художніх закладах освіти 2

Тема 2. Дидактичні основи навчання образотворчого мистецтва у ЗВО 6

Тема 3. Методика навчання рисунка в ЗВО	10
Тема 4. Методика навчання живопису в ЗВО	10
Тема 5. Методика навчання композиції в ЗВО	6
Тема 6. Методика навчання інших образотворчих дисциплін у ЗВО	4

ПРАКТИЧНА РОБОТА

1. Дидактична система навчання образотворчого мистецтва: робота з інформаційним текстом	2
2. Аналіз лекційного заняття викладача	2
3. Мікровикладання: презентувати відеолекцію тривалістю до 10 хвилин за обраною темою	4
3. Техніки креативності: розробити та представити навчальне завдання з розвитку креативності художнього мислення (за вибором студента)	2
4. Натюрморт за правилами та проти правил: поставити нестандартний натюрморт з дотриманням всіх методично грамотних навчальних завдань (за вибором студента)	1
5. Педагогічний рисунок: спроектувати послідовність методично грамотного педагогічного рисунка (за вибором студента)	1
6. Курс-дизайн: розробити силабус навчального курсу (за вибором студента)	4
7. Case study: проаналізувати педагогічні ситуації та запропонувати шляхи її оптимального розв'язання	2
8. Портфоліо майбутнього викладача образотворчого мистецтва	4

РОБОТА В СЕМЕСТРІ

1. Пропонований теоретичний матеріал на заняттях із широким використанням різних медіа (презентації, відео) має на меті ознайомлення з матеріалом курсу; кращому засвоєнню інформації сприятиме інтерактивний характер практичних занять.

Навчальний матеріал курсу, зміст практичних занять, критерії та порядок оцінювання та додаткова інформація буде зберігатися на веб-сайті курсу за посиланням <https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=775>, а також <https://classroom.google.com/u/0/c/MTQ4MzcyNjA4MjMx>

Прохання повідомляти про технічні проблеми веб-сайту курсу, інакше ми вважатимемо, що всі студенти мають доступ до матеріалів і завдань курсу.

В умовах змішаного навчання заняття будуть відбуватися за розкладом в онлайн режимі на платформі Google Meet; редагування, коментування й обговорення завдань – з використанням інструментів Google Classroom; тестові опитування проводяться на платформі Idoseo; індивідуальні заняття та консультації можливі за домовленістю на платформі Google Meet або Google Classroom.

Важливо, щоби ви обов'язково читали призначені розділи навчального посібника курсу «Методика навчання образотворчого мистецтва у ВНЗ» (Шевнюк О.Л., 2017) до кожного заняття. Радимо користуватися також рекомендованими візуальними ресурсами.

2. Практична підготовка є основним видом вашої навчальної роботи, що сприяє активному здобуттю методичних навичок і умінь, важливих для усвідомленого формування викладацької культури. Завдання матимуть центральну мету побудови методичних навичок, оволодіння ефективними освітніми техніками й технологіями, стимулювання дослідницького й творчого інтересу, але у підсумковій роботі ми перейдемо до генерування оригінальних методичних ідей та створення авторського освітнього проекту. Важливо, щоби ви активно вдосконалювалися в отриманих методичних навичках і вміннях.

Особливістю практичної роботи на курсі є фокус на усвідомлений індивідуальний вибір студентом проблемних місць діяльності сучасного педагога-художника і вдосконалення у конкретній сфері його практичного досвіду.

Мікрвикладання (microteaching). Презентувати міні відеолекції з обраної проблеми навчання образотворчого мистецтва на професійному рівні тривалістю до 10 хвилин. Після кожного мікротренінга у нас буде дискусія, в якій студенти визначатимуть як сильні, так і слабкі сторони вашої відеолекції.

Дизайн курсу. Розробити силабус міні навчального курсу вашої мрії, який ви хотіли б викладати у вашій кар'єрі з визначенням цілей курсу, виокремленням програмних результатів, необхідних і рекомендованих читань, розкладу курсів, системи навчальних завдань, а також політики курсу. Ця навчальна програма буде оцінюватися на предмет її актуальності, структури, логічності, доцільності, оригінальності, самостійності.

Портфоліо викладача. Розробити технологічні карти методично грамотного виконання навчальних завдань з академічного рисунку та живопису, предметної та формальної композиції. Портфоліо розглядається як візуальна репрезентація для старту вашої кар'єри викладача.

Щоби отримати прохідний бал за цим курсом, ви повинні успішно завершити кожен з передбачуваних і вимірюваних результатів навчання. Активна робота студента протягом всього періоду навчання зараховується при підведенні підсумків роботи у семестрі.

РОЗКЛАД

<i>Тиждень</i>	<i>Тема</i>	<i>Активність</i>
1-2	Ефективна лекція	Дидактична система навчання образотворчого мистецтва
3		Аналіз лекційного заняття
4		Мікрвикладання
5-6	Техніки креативного мислення	Завдання з креативності
7,14-15	Курс-дизайн	Силабус навчального курсу
8-9	Методика навчання рисунка	Педагогічний рисунок. Портфоліо
10-11	Методика навчання живопису	Натюрморт за правилами і проти правил. Портфоліо
12-13	Методика навчання композиції	Case study. Портфоліо

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Основні

1. Шевнюк О.Л. Методика навчання образотворчого мистецтва у вищих навчальних закладах. К., Освіта України, 2017.
2. Шаров В.С. Академическое обучение изобразительному искусству. М., 2013.

Додаткові

1. Айзенбарт Б. Полный курс акварели. Для начинающих и студентов художественных вузов. М.: Внешсигма, 2002
2. Баммес Г. Художественная пластическая анатомия человека / Г. Баммес. Дрезден, 1988.
3. Барщ А. О. Рисунок в средней художественной школе / А. О. Барщ. М. : Изд-во Академии художеств СССР, 1963.
4. Бесчастнов И.П. Живопись: Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. М.: "Владос", 2004.
5. Волков Н.Н. Композиция в живописи. М., 1977.
6. Волков Н.Н. Цвет в живописи. М., 1984
7. Иттен И. Мой форкурс в Баухаузе и других школах. М., 2004.
8. Кале П. Карандаш: искусство владения техникой: пер. с англ. / П. Кале. Минск: Поппури, 2003.
9. Кипли Д. И. Техника живописи. Москва : Изд-во «В. Шевчук», 2008.
10. Кириченко М.А. Основы образотворчої грамоти. К., 1982.
11. Клее П. Педагогические эскизы. М., 2004.
12. Крахмалев М.И. Живопись. Новосибирск: Изд. НГПУ, 2010.
13. Ли Н. Г. Основы учебного академического рисунка / Н. Г. Ли. М. : ЭКСМО, 2003.
14. Маслов Н.Я. Пленэр: Практика по изобразительному искусству. Учеб. пос. для студентов худ.-граф. фак. пед. ин-тов. М.: Просвещение, 1984.
15. Могилевцев В. Основы рисунка. Санкт-Петербург, 2010.
16. Никодими Г.-Б. Рисунок. Акварель и темпера. М.: Издательство ЭКСМО-Пресс, 2002.

17. Писанко М.М. Рух, простір і час в образотворчому мистецтві. К., Вища школа, 1995.
18. Ревякин П.П. Техника акварельной живописи. М.: Госстройиздат, 1959.
19. Ростовцев Н. История методов обучения рисованию. Зарубежная школа рисунка. - М., 1981.
20. Ростовцев Н. История методов обучения рисованию. Русская и советская школы рисунка. М., 1982.
21. Ростовцев Н. Н. Рисование головы человека : учебное пособие / Н. Н. Ростовцев. М. : Изобразительное искусство, 1983.
22. Ростовцев Н.Н. Академический рисунок. М., Просвещение, 1973.
23. Рынди́н А.С. Живопись. Теория и практика. Одесса, 2010
24. Смирнов Г.Б., А.А.Унковский. Рисунок и живопись пейзажа. М., Просвещение, 1965.
25. Унковский А.А. Живопись. Вопросы колорита. М.: Просвещение, 1980.
26. Фельдман В.А. Искусство акварельной живописи / Предисл. П.Юрченко. Киев: "Мистецтво", 1967.
27. Шаляпин О.В. Живопись натюрморта и головы: Учебное пособие. Новосибирск: НГПУ, 2004.
28. Шатин Ю. Баухауз и ВХУТЕМАС. Сравнительный анализ. М.,1994
29. Шембель Л. Ф. Основы рисунка : учебник для профессиональных учебных заведений / Л. Ф. Шембель. М. : Высшая школа, 1994.
30. Шорохов Е.В. Композиция. М. 1986.
31. Fink, L. Dee. A Self-Directed Guide to Designing Courses for Significant Learning San Francisco: Jossey-Bass, 2003. URL: <https://www.deefinkandassociates.com/GuidetoCourseDesignAug05.pdf>
32. For the love of ed-tech: вебсайт. URL: https://blog.acadly.com/?_ga=2.229579676.1470834191.1594043666-708112928.1594043666
33. Middendorf J. , Kalish A. The “Change-up” in Lectures. URL: https://citl.indiana.edu/files/pdf/Lecture_Changeup.pdf
34. Organizing Instruction and Study to Improve Student Learning. Практичний довідник дієвих навчальних стратегій від американського Національного центру освітніх досліджень (National Center for Educational Research): вебсайт. URL:<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED498555.pdf>

ПОЛІТИКА КУРСУ

1. Очікується, що студенти відвідують усі заняття з усіма необхідними матеріалами, готові активно працювати, читати надані матеріали, робити конспекти та завжди брати участь у діяльності. Студенти, які запізнюються на лекційне заняття, в аудиторію не заходять, поважаючи своїх одногрупників. Уважно слухати, вимикати мобільні телефони – означає підтримувати середовище, сприятливе для навчання.

Відповідальність за технічний стан і модернізацію електронних пристроїв, пов'язаних з курсом, несе студент, а не викладач або Університет. Врахування відповідей комп'ютерного тестування, які викладач не отримав з технічних причин, можливе лише за умови надання скріншоту з назвою тесту, датою і прізвищем студента.

2. Студенти будуть нести відповідальність за систематичне читання та коментування навчальних текстів, за отримання і засвоєння всієї інформації. Запізнення і відсутність студента на заняттях не знімає цієї відповідальності.

3. На курсі ми заохочуємо студентів обговорювати досліджувані проблеми, задавати розумні запитання. Уважне самостійне читання текстів передбачає, що студенти приходять на заняття з великою кількістю питань, що потребують обговорення. Дискусії є вкрай бажаними.

4. В інтересах усіх учасників цього курсу наполегливо рекомендується, щоби результати теоретичної та практичної роботи були надані у визначений термін або раніше. Зверніть увагу, що роботи, представлені із запізненням, не будуть зараховуватися без попередньої згоди викладача. Якщо у вас виникають труднощі з виконанням завдань, звертайтеся за консультаціями, щоби ми могли працювати разом. Поточні завдання не розглядаються після останнього дня практичних занять (або останнього дня заняття за модулем, якщо їх декілька).

Також прошу зважати на те, що вихідні дні (субота і неділя) є не тільки у студентів, але й у викладача, і, відповідно, вони не враховуються у дедлайнах виконання робіт, консультацій і запитів до викладача; завдання і запити надіслані у ці дні студентами можуть залишатися без відповіді на вище наведеній підставі.

Після закінчення часу, відведеного на тестування, збираються всі тестові форми і листи, незалежно від рівня їх завершення.

5. Якщо у вас виникатимуть питання щодо оцінки або бажання оскаржити її, коректним буде запитати про це протягом дня після її отримання. Виявлення, запобігання і врегулювання конфліктів регулюється Положенням про врегулювання конфліктів у НПУ імені

М.П. Драгоманова

https://npu.edu.ua/images/NMC/Polozhenia/polozhennia_pro_konflikt_2021.pdf

6. Ми підтримуємо індивідуальну траєкторію навчання студентів за рахунок вільного вибору проблематики практичних завдань, а також сприяємо отриманню студентами інформації в асинхронному режимі на основі LMS. Проте поточні формувальні опитування відбуваються тільки у визначений викладачем час за розкладом.

7. Ми підтримуємо найвищі стандарти академічної доброчесності, отже, неприпустимими є списування, підказки, копіювання робіт інших студентів і митців, плагіат. Ми можемо навчатися в інших, проте завжди несемо індивідуальну відповідальність за власну роботу і розуміння матеріалу. Будь-який студент, який не в змозі віддати належне за ідеї або матеріали, взяті з інших джерел, винний у плагіаті. Нечесність будь-якого роду по відношенню до тестів, іспитів, завдань, зміни записів або оцінок вважається шахрайством. Етичні принципи академічного навчання в університеті реалізуються згідно Положення про академічну доброчесність

<https://npu.edu.ua/universytet/prozoryi-universytet#polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-v-npu>

8. Не бійтеся помилятися. Хоча ми, звичайно, будемо оцінювати ваші навчальні результати, але ми ніколи не будемо судити про вас, ваш інтелект і ваші здібності.

Оцінювання здійснюється згідно Порядку контролю якості знань студентів НПУ імені М.П. Драгоманова

https://npu.edu.ua/images/NMC/Polozhenia/Poryadok_kontroly_yakosti_znan_y_studenty_v_20.04.21.pdf

ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний рейтинговий бал	Бали
1 курс – 2 семестр	
Поточне оцінювання самостійної роботи за технологією “перевернутого класу”: ЗК08, ФК07, ФК11, ПР05, ПР17	30%
Практична робота	70%
Робочий зошит з методики навчання образотворчого мистецтва у ЗВО з портфоліо технологічних карт виконання навчальних завдань: ЗК08, ЗК10, ФК07, ПР10	
Аналіз заняття викладача: ЗК13, ФК16, ПР22	
Мікротічінг: ЗК10, ЗК09, ФК13, ПР21	
Педагогічний рисунок: ЗК10, ФК13, ПР20	
Натюрморт: ЗК10, ФК13, ПР20	
Case study: ЗК02, ЗК09, ФК14, ФК15, ПР22, ПР23	
Силабус авторського курсу: ІК, ЗК02, ЗК05, ЗК08, ФК 12, ПР19	
Поточний рейтинговий бал	60

ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

№п/п	Вид навчальної діяльності	Кількість балів
1	Підсумковий рейтинговий бал - екзамен Тестування	40

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ				
	відмінно	добре	задовільно	незадовільно
Критично-аналітичний 25%	Студент демонструє здатність ґрунтовно виявляти, аналізувати та критично оцінювати проблемне поле методики навчання образотворчого мистецтва, а також здатність логічно й аргументовано викладати освітні ідеї, проектування занять містить містить принципові елементи інноваційності	Студент демонструє здатність виявляти та аналізувати проблемне поле методики навчання образотворчого мистецтва з опорою на усталені підходи, проектування занять містить окремі елементи інноваційності	Студент уникає критичного аналізу проблемного поля методики навчання образотворчого мистецтва, проектovanі заняття є стандартними і репродуктивними	Студент шаблонно описує проблемне поле методики навчання образотворчого мистецтва поза контекстом, уникає оцінювання тенденцій, заняття розроблене формально
Науково-контекстний 25%	Студент демонструє мовно-стилістичну грамотність, користується численними вітчизняними та зарубіжними джерелами, робить обґрунтовані висновки, враховує існуючі умови і потреби суспільства, грамотно застосовує знання в галузі педагогіки, вікової психології, теорії професійного навчання	Студент допускає окремі мовно-стилістичні огріхи, користується численними вітчизняними джерелами дослідження, частково обґрунтовує висновки, частково враховує існуючі умови і потреби суспільства, застосовує знання в галузі педагогіки, вікової психології, теорії професійного навчання	Студент допускає численні мовно-стилістичні огріхи, використовує недостатньо джерел дослідження, робить необґрунтовані висновки, враховує існуючі умови і потреби суспільства, застосовує знання в галузі педагогіки, вікової психології, теорії професійного навчання з порушенням ряду дидактичних вимог	Студент демонструє мовно-стилістичну безграмотність, не використовує джерел дослідження, не враховує існуючі умови і потреби суспільства, неграмотно застосовує знання в галузі педагогіки, вікової психології, теорії професійного навчання, ігноруючи дидактичні вимоги
Практичний 25%	Студент застосовує знання в галузі методики професійної освіти для ефективної організації навчання з образотворчого мистецтва у вищих навчальних закладах відповідно до освітніх стандартів та європейських тенденцій	Студент частково застосовує знання в галузі методики професійної освіти для ефективної організації навчання з образотворчого мистецтва у вищих навчальних закладах відповідно до освітніх стандартів	Студент застосовує знання в галузі методики професійної освіти для організації навчання з образотворчого мистецтва у вищих навчальних закладах на елементарному рівні	Студент не володіє знаннями в галузі методики професійної освіти для організації навчання з образотворчого мистецтва у вищих навчальних закладах відповідно
Комунікативний 25%	Студент повністю володіє різними видами публічного дискурсу для професійного обговорення мистецьких проблем і проектів в різних культурних і соціальних контекстах	Студент достатньо володіє різними видами публічного дискурсу для професійного обговорення мистецьких проблем і проектів у знайомому соціально-культурному контексті	Студент слабо володіє різними видами публічного дискурсу для професійного обговорення мистецьких проблем і проектів	Студент не володіє різними видами публічного дискурсу для професійного обговорення мистецьких проблем і проектів в різних культурних і соціальних контекстах

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D		
60-64	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни